

1.1.5 Νεοκλασικισμός


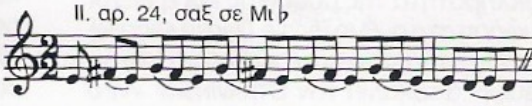

Ο Νεοκλασικισμός εμφανίστηκε περί το 1920 ως αντίδραση στον Ιμπρεσιονισμό και Εξπρεσιονισμό: αντίδραση στην καλλιτεχνική τάση που χαρακτηριζόταν από υποκειμενικότητα, ερμητικά νοήματα και μεγάλη δόση εσωστρέφειας.

“Ας τελειώνουμε με τα σύννεφα, τα κύματα, τα ενυδρεία, τις νεράιδες και τη νυχτερινή καταχνιά. Χρειαζόμαστε μια μουσική που να πατάει στη γη, μια μουσική καθημερινή ... μια απελευθερωμένη από το ατομικό αντικειμενική τέχνη που να επιτρέπει διαύγεια συνείδησης στον ακροατή ... ολοκληρωμένη, καθαρή, χωρίς υπερβολικά στολίδια” (Ζαν Κοκτώ, 1918).

Από την Αμερική έρχεται το music hall και η jazz, που εντυπωσιάζουν με την σπινθηροβόλα ελαφρότητα και την ζωντάνια τους. Ο χορός, το τραγούδι, η φάρσα και το show επηρεάζουν ως μόδα όλους τους τομείς έκφρασης. Δημιουργούνται τάσεις οι οποίες συγγενεύουν σε πολλά σημεία με εκτελεστικές τεχνικές, μορφές και είδη του Μπαρόκ και του Κλασικισμού (π.χ. σουίτα, κοντσέρτο, σονάτα κ.ά.), που όμως χρησιμοποιούνται μόνο ως μουσικές μορφές, χωρίς να ακολουθείται αυστηρά το περιεχόμενο που ορίζουν και με ελευθερία στην ενορχήστρωση.

1.1.5.1 Γαλλία - Οι Έξι

Ο Νεοκλασικισμός εμφανίστηκε αρχικά στο Παρίσι μέσω μίας ομάδας συνθετών που έμεινε γνωστή ως “Οι Έξι” (Les Six): Louis Durey, Germaine Tailleferre, Georges Auric, Francis Poulenc, Arthur Honegger και Darius Milhaud. Χαρακτηριστικό νεοκλασικό έργο είναι “Η δημιουργία του κόσμου” του **Darius Milhaud**, εμπνευσμένο από τον Νέο Κόσμο, την Ν.Αμερική, που αποτελεί έναν εορτασμό της γένεσης του κόσμου με επιρροές από την jazz: σόλο σαξόφωνο και κλαρινέτο σε ύφος jazz.

Πρελούδιο: μέτρια άλτο σαξ. αντί βιόλας (σόλο)	
I. Χάος, ζωντανά φούγκα	
II. Φυτά, ζώα, ήρεμα σόλο από φλάουτα και όμποε	
III. Άνθρωποι, γρήγορα συγκοπές	
IV. Χορός του ζευγαριού, άγρια σόλο κλαρινέτων και σαξ.	
V. Απήχηση, πιο ήρεμα επανάληψη των θεμάτων	

B D. Milhaud, *Le creation du monde*, μουσική για μπαλέτο, op. 81a, 1923

Αργά
 Γρήγορα

1.1.5.2 Ρωσία

Στην Ρωσία παρατηρείται κάτι αντίστοιχο, δεδομένων και των κοινωνικο-πολιτικών συνθηκών της εποχής (Ρώσικη Επανάσταση, 1917). Η μουσική έχει την τάση να εκφράζει το κοινό συναίσθημα, οπότε γίνεται περισσότερο λαϊκή. Τα έργα του **Sergei Prokofiev** (1891-1935), αν και ριζοσπαστικά στην αρχή, κατέληξαν να ακολουθήσουν τον Νεοκλασικισμό, χωρίς όμως να περιέχουν ιδιαίτερα στοιχεία της ρώσικης εθνικής μουσικής παράδοσης. Ίσως για αυτό το επίσημο κράτος της Σοβιετικής Ένωσης δεν ήταν ιδιαίτερο φιλικό μαζί του. Η μουσική του δίνει έμφαση στην αρμονία, τονίζοντας το τέλος των φράσεων (πτώσεις) και τις μετατροπές σε μακρινές κλίμακες.

Ο Prokofiev στο έργο του “Ο Πέτρος κι ο λύκος” χρησιμοποιεί εκφραστικά χαρακτηριστικά μοτίβα: η ανιούσα μελωδία των εγχόρδων με τις γεμάτες χρώμα αρμονικές αλλαγές για τον Πέτρο, η ανάλαφρη απαλότητα του θέματος του κλαρινέτου για την γάτα, ο απειλητικός όγκος των κόρνων για τον λύκο:

Andantino
p
 Πέτρος: έγχορδα

Andante
p
 Γάτα: κλαρινέτο

Andante molto
mp
 Λύκος: 3 κόρνα

Γ S. Prokofjew, Ο Πέτρος και ο λύκος, op.67, 1936, χαρακτήρες με μοτίβα και ηχοχρώματα

■ Νέα χρώματα: La ♭

Ο **Dmitri Shostakovitch** (1906-1975), ακολουθώντας, όπως κι ο Προκόφιεφ, πολλές φορές πιο προσωπικό δρόμο στην έκφραση από αυτόν που θα προτιμούσε το επίσημο κράτος της Σοβιετικής Ένωσης, δέχθηκε την έντονη κριτική των έργων του, φτάνοντας στο σημείο να ποκυρήξει δημόσια αρκετά από τα έργα του! Αυτή η χαώδης διάσταση με τους πολιτικούς φορείς που ήθελαν κάτι πιο “ευρύ” και “λαϊκό” τον οδήγησε να ακολουθεί όλο και περισσότερο τις κλασικές αρχές, εγκαταλείποντας τους δύσκολους ορχηστρικούς χρωματισμούς και ρυθμούς.

Ο Shostakovitch είναι κυρίως γνωστός για το συμφωνικό του έργο, το οποίο εκτελείται τακτικά σήμερα. Από τα πιο γνωστά του έργα είναι το “Βαλς ν.2” από την “Σουίτα τζαζ αρ.2”.